

Bibliyografya *

Bibliography

Çev.: Zehra Kılıçarslan ** ve Emel Altuğ***

Öz

Bu çalışmada eski tarihlerde “esama-i kütüb” ve daha sonraları “kitabiyyat” olarak anılan bibliyografya hakkında bilgi verilmektedir. Bibliyografyanın tanımı, nasıl ve hangi ihtiyaçlardan dolayı ortaya çıktığı, gelişimi ve araştırmacılar için önemi anlatılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Bibliyografya; bibliyografyanın tanımı; bibliyografyanın gelişimi.

Abstract

The bibliography that was used to be called during ancient times as “esama-l kütüb” and later “kitabiyyat” is explained in this study. Definition of the bibliography, how and for which necessities it appeared, its development and importance for the researchers are mentioned.

Keywords: Bibliography; definition of bibliography; progress of bibliography.

Daha önceki tarihlerde dilimize “esame-i kütüb” ve son zamanlarda kitabiyyat adıyla çevrilmiş olan “bibliyografi” kelimesi Rumca kitap anlamında olan “bibliyon” ile yazmak anlamında olan “garefein”¹ kelimelerinin birleştirilmesinden oluşmuştur. Bibliyografya kitapların tarif ve tanımından oluşmaktadır. Bu ilmin içeriği eserlerin varlığı ve değerleri hakkında bilgi vermektir. Bibliyografya yayınlanmış basılı eserlerin fihristidir. Fakat kitapların hangi koleksiyonda veya hangi kütüphanelerde bulunduğunu bize bildirmez. Yalnız kitaplar hakkındaki bilgimizin kaynağını teşkil eder. Okuyucularla kitaplar arasında vasıtaadır.

Bütün ilimlerin çeşitli şubelerinde şimdiye kadar yayınlanmış olan kitapların akli ve açık bir şekilde düzenlenmiş kataloğu gerek kitapçılar ve gerekse bir konu hakkında eser yazacak olan kişiler için gayet büyük değere sahiptir. Mesela edebiyat tarihi yazacak olan bir kimse çeşitli asırlarda meydana getirilmiş olan bütün edebiyat tarihleri hakkındaki eserleri gözden geçirmezse nasıl yazabilir? O zamana kadar yayınlanmış eserlerin hepsini gözden geçirmeden bir konu hakkında bir eser yazmak mümkün değildir. İhtimal ki sizin söylemek istediğiniz şeyler sizden daha önce başkaları tarafında daha mükemmel

* Fehmi Edhem, (1990). Kitabiyyat. İ. Erünsal (Yay. Haz.). *Kütüphanecilikle ilgili Osmanlıca metinler ve belgeler* içinde (ss. 248-249) başlıklı bölümün Osmanlıca'dan çevirisidir. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

It is the translation from Ottoman Turkish of the chapter called "bibliography" in the book titled as texts and documents about librarianship in Ottoman Turkish.

** Kütüphaneci. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. e-posta: zkilicarslan@osmaniye.edu.tr
Librarian. Osmaniye Korkut Ata University

*** Kütüphaneci. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. e-posta: emelbaykal@osmaniye.edu.tr
Librarian. Osmaniye Korkut Ata University

¹ Rumca'da yazmak anlamına gelen kelimenin telaffuzu tahmini olarak verilmiştir.

bir şekilde söylenmiştir. Bundan dolayı yapacağımız şey bir tekrardan ibaret kalır. Bundan önceki oluşturulmuş eserler gözden geçirilmeden yeni bir eser oluşturulursa bazı önemli noktaların unutulması ve eksik bir eser meydana getirilmesi ile karşı karşıya kalınır.

Fakat böyle bir kataloğu meydana getirmek, üzerinde uzun bir süre çalışmayı gerektirir. Ve böyle bir kataloğu tamamlamak hiçbir zaman hiç kimsenin kolaylıkla yapabileceği bir çalışma olmayacaktır. Bibliyograflar şimdiye kadar ancak bir ilmin bazı kısımları hakkında böyle fihristler yapmışlardır. Fakat bunların hiçbirisi tamamlanmış sayılamaz. Matbaanın icadından beri kitaplar o kadar çoğaltılmıştır ki çoğaltılan bu kitaplar birbirini takip eden sınıf ve bölüme ayrılmıştır. Bugün bibliyografyanın bitkiler ve madenler kadar çeşitli şubeleri ve kısımları vardır. Bunu daha sonra sınıflama usulü üzerinde çalışırken göreceğiz. Bu sınıflama kadrosunda 36000 kısım mevcuttur ki bunların herbirisi için ciltlerle kitaplar yazılmıştır.

Bibliyografya eserleri bu kadar çok çeşitlilik oluşturduğundan bibliyografyaların da bibliyografyasının meydana getirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Ve bu konudaki çalışmalara “bibliyografyaların bibliyografyası” adı verilmiştir.